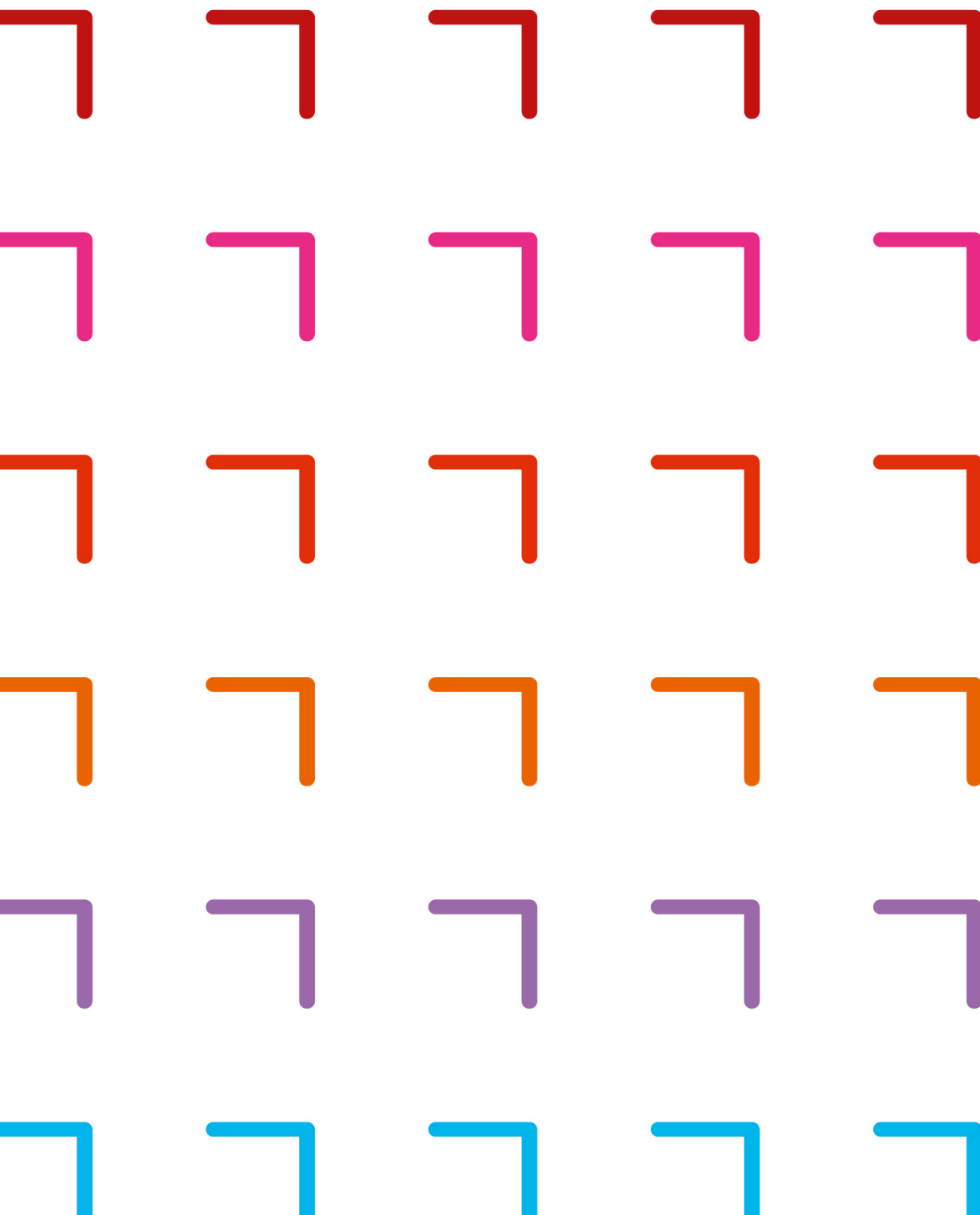

ADVIES 193
WIJZIGINGSDECREET
ORGANISATIE EN FINANCIERING
VAN W&I-BELEID
19 DECEMBER 2013

ADVIES 193
WIJZIGINGSDECREET
ORGANISATIE EN FINANCIERING
VAN W&I-BELEID
19 DECEMBER 2013

INLEIDING

SITUERING

ADVIES

- 1. SCHRAPPEN VAN 'OPEN ACCESS' EN 'OPEN DATA' UIT HET DECREET (ARTIKEL 5)**
 - 1.1. Open Access
 - 1.2. Open Data
- 2. GEEN JAARLIJKSE ROTATIE VOOR VERTEGENWOORDIGING VAN HOGESCHOLEN IN VRWI EN RAAD VAN BESTUUR VAN IWT (ARTIKEL 7)**
- 3. MEER EVENWICHTIGE EN REPRESENTATIEVE VERTEGENWOORDIGING VAN DE VERSCHILLENDE STAKEHOLDERS IN DE VRWI**
- 4. MEER EVENWICHTIGE EN REPRESENTATIEVE VERTEGENWOORDIGING VAN DE VERSCHILLENDE STAKEHOLDERS IN DE RAAD VAN BESTUUR VAN IWT**
- 5. INNOVATIECENTRA ONDER IWT (ARTIKEL 13)**
- 6. HERCULESFINANCIERING OOK TOEGANKELIJK VOOR NIET-GEÏNTEGREERDE ACADEMISCHE OPLEIDINGEN AAN HOGESCHOLEN (ARTIKEL 23 T.E.M. 44)**
- 7. HERNEMEN DETACHERINGSREGELING IN EXPERTISECENTRUM ONDERZOEK EN ONTWIKKELINGSMONITORING (ARTIKEL 96 T.E.M. 108)**
- 8. 'ANDERE INITIATIEVEN VAN STRATEGISCHE BELANG' (ARTIKEL 52 T.E.M. 63)**

INLEIDING

Op vrijdag 22 november 2013 keurde de Vlaamse Regering principieel het voorontwerp van decreet goed tot wijziging van diverse bepalingen van het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid (W&I-beleid) en tot opheffing van diverse andere bepalingen.

Vlaams Minister van Innovatie Ingrid Lieten vraagt het advies van de VRWI bij dit voorontwerp van decreet ten laatste op 22 december 2013. Zij zou in het advies in het bijzonder ook aanbevelingen van de VRWI wensen te ontvangen “met betrekking tot de naamgeving van de innovatie-initiatieven”.

Het voorontwerp van decreet werd toegelicht door de heer Jan Adriaenssens, adjunct-kabinetschef Innovatie, in de Commissie Wetenschapsbeleid op 2 december 2013 en in de Commissie Innovatiebeleid op 11 december 2013. Op basis van de daaropvolgende bespreking werd in beide commissies een advies voorbereid. De Raad keurde voorliggend advies goed op 19 december 2013.

SITUERING

Het voorontwerp van decreet heeft de volgende doelstellingen (zoals uiteengezet in de 'Bismemorie van toelichting'):

- één decretale basis voor instellingen die tot het beleidsveld wetenschap en innovatie behoren (verder W&I-instellingen);
- uniformiseren van bepalingen in verband met convenanten en evaluaties van W&I-instellingen;
- doorvoeren van een meer consistente terminologie, zowel in het W&I-decreet als in overeenstemming met de terminologie gehanteerd in andere decreten;
- een aantal nieuwe generieke bepalingen, met name een bepaling inzake de evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in advies- en bestuursorganen; met betrekking tot de principes van 'open data' en 'open access'; en met betrekking tot het beleidsplan 'Wetenschapscommunicatie';
- het decretaal verankeren van de innovatiecentra in het W&I-decreet;
- de creatie van een nieuwe financieringsstructuur voor 'initiatieven van strategisch belang', en het decretaal verankeren ervan;
- een decretale verankering van 'wetenschapscommunicatie en structurele partners' in het W&I-decreet om de hoofdlijnen van het beleidsplan 'Wetenschapscommunicatie' met de betrokken instellingen te regelen;
- het opheffen van die decretale bepalingen die nu in het W&I-decreet worden opgenomen.

ADVIES

1. SCHRAPPEN VAN 'OPEN ACCESS' EN 'OPEN DATA' UIT HET DECREET (ARTIKEL 5)

Inzake het invoegen van de generieke bepaling met betrekking tot 'Open Acces' en 'Open Data' is de VRWI van mening dat de twee principes eerst zorgvuldig moeten worden gedefinieerd, alsook het debat hierover ten gronde moet worden gevoerd, alvorens de twee decretaal te verankeren, ook al is het slechts in algemene termen.

De VRWI dringt er dan ook op aan om Artikel 5 te schrappen uit het decreet.

Het decretaal verankeren van de principes van 'Open Access' en 'Open data' moet doordacht gebeuren, omdat de impact bijzonder groot kan zijn. Beide principes zouden substantiële kosten met zich meebrengen en druk plaatsen op de huidige financiering van het W&I-beleid, dit tot op het niveau van de individuele onderzoeksprojecten en -mandaten.

1.1. Open Access

'Open Acces' zou immers impliceren dat de auteur-onderzoeker de rechten op zijn eigen artikel na publicatie opnieuw moet afkopen van de uitgever om het vervolgens in een digitaal 'open access'-archief te kunnen deponeren of het in een 'open acces'-tijdschrift te kunnen publiceren. Hierdoor legt het principe quasi alle macht bij de uitgever, terwijl de positie van de auteur-onderzoeker erdoor wordt verzwakt.

1.2. Open Data

Ook het principe van 'Open Data' zou voor bijkomende kosten zorgen. Opdat de data echt 'open' en publiek zouden zijn, moeten ze immers geannoteerd en gearchiveerd worden.

Daarnaast heeft de VRWI met betrekking tot 'Open Data' in zijn eerder Advies 182 'Outputmonitoring voor Wetenschap en Innovatie', van 31 januari 2013 (p. 14 en 15) reeds benadrukt dat:

“daarvoor eerst de term ‘gevalideerde data’ moeten worden gedefinieerd. Heel wat verzamelde gegevens zijn vaak nog niet rijp om te delen. Ook ‘open’ moet goed worden omschreven.

Het komt erop neer dat de uitrol van het Vlaams 'open data'-beleid weloverwogen en mits de nodige voorbereiding gebeurt. 'Open data' moet hierin op zijn minst goed gedefinieerd worden.

De VRWI wijst in dit verband ook op confidentialiteit waarmee rekening moet worden gehouden: niet alle data mogen zomaar worden vrijgegeven. Dat geldt in het bijzonder voor industriële gegevens waar vaak contractueel confidentialiteitsbepalingen aan vast zitten. Ook dient voor sommige databronnen (zoals internationale publicatiedatabanken en octrooidatabanken) rekening te worden gehouden met de eisen en beperkingen die opgelegd worden in de licentieovereenkomsten afgesloten met de leveranciers van deze databanken.

Een belangrijk gegeven hierin is ook de vraag wie de data mag consulteren en op welke manier. Dit moet vooraf duidelijk worden afgesproken."

De VRWI vindt dit een belangrijke problematiek en wil het debat over de twee principes ten gronde voeren. Op basis van een gedegen studie zal de VRWI hierover in de toekomst een advies voorbereiden, rekening houdend met het Europese beleidskader.

2. GEEN JAARLIJKSE ROTATIE VOOR VERTEGENWOORDIGING VAN HOGESCHOLEN IN VRWI EN RAAD VAN BESTUUR VAN IWT (ARTIKEL 7)

Het voorontwerp van decreet voorziet in een jaarlijkse rotatie voor wat de vertegenwoordiging betreft van de hogescholen in de VRWI en in de Raad van Bestuur van het IWT. De bedoeling zou zijn om jaarlijks een vertegenwoordiger van een hogeschool uit een andere associatie aan te stellen.

De hogescholen kunnen zich niet vinden in dit voorstel. Door een systeem van jaarlijkse aflossingen kan er immers geen knowhow opgebouwd worden. Evenmin komt dit de continuïteit van de vertegenwoordiging ten goede.

De VRWI pleit er dan ook voor om de termijn van de vertegenwoordiging van de hogescholen te houden conform de gangbare mandaten van de VRWI en het IWT.

3. MEER EVENWICHTIGE EN REPRESENTATIEVE VERTEGENWOORDIGING VAN DE VERSCHILLENDE STAKEHOLDERS IN DE VRWI

De VRWI heeft reeds in zijn Advies 190 (14 oktober 2013) en zijn Memorandum 2014-2019 (5 november 2013) gepleit voor:

“een meer evenwichtige en representatieve vertegenwoordiging van de verschillende stakeholders in de VRWI.”

Concreet stelt de VRWI voor het huidige Artikel 26, § 3 (uit het Decreet betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid, 30 april 2009):

*§ 3. Zes leden worden aangesteld uit een dubbeltal, voorgedragen door de organisaties die vertegenwoordigd zijn in de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, waarvan drie leden de representatieve organisaties van de werkgevers, de middenstand en de landbouw vertegenwoordigen, en drie leden de representatieve organisaties van de werknemers. Zes leden, waarvan minstens één lid de Vlaamse hogescholen rechtstreeks vertegenwoordigt, worden aangesteld uit een dubbeltal, gezamenlijk voorgedragen door de associaties. **Eén lid wordt aangesteld** uit een dubbeltal gezamenlijk voorgedragen door de strategische onderzoekscentra. De voordrachten gebeuren telkens op dubbele lijsten die in een evenwichtige vertegenwoordiging van mannen en vrouwen voorzien.*

*De Vlaamse Regering stelt zeven leden aan, **waaronder vier met voeling met het bedrijfsleven waaronder de voorzitter en drie uit het maatschappelijk middenveld**, op voorstel van de Vlaamse minister, bevoegd voor het wetenschappelijk onderzoek en het technologisch innovatiebeleid.*

te vervangen door:

*§ 3. Zes leden worden aangesteld uit een dubbeltal, voorgedragen door de organisaties die vertegenwoordigd zijn in de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, waarvan drie leden de representatieve organisaties van de werkgevers, de middenstand en de landbouw vertegenwoordigen, en drie leden de representatieve organisaties van de werknemers. Zes leden, waarvan minstens één lid de Vlaamse hogescholen rechtstreeks vertegenwoordigt, worden aangesteld uit een dubbeltal, gezamenlijk voorgedragen door de associaties. **Twee leden worden aangesteld** uit een dubbeltal gezamenlijk voorgedragen door de strategische onderzoekscentra. De voordrachten gebeuren telkens op dubbele lijsten die in een evenwichtige vertegenwoordiging van mannen en vrouwen voorzien.*

*De Vlaamse Regering stelt zeven leden aan waaronder **drie leden uit het bedrijfsleven en de voorzitter**, op voorstel van de Vlaamse minister, bevoegd voor het wetenschappelijk onderzoek en het technologisch innovatiebeleid. **De voorzitter moet in staat zijn om een brugfunctie te vervullen tussen de wetenschappelijke en bedrijfswereld.***

In de globale vertegenwoordiging in de VRWI moet er gewaakt worden over een evenwicht tussen bedrijfsleven en kennisinstellingen.

Conform het kaderdecreet van de strategische adviesraden (18 juli 2003), pleit de VRWI er verder voor om de zeven onafhankelijke raadsleden door de Vlaamse Regering aan te stellen “na een openbare oproep tot kandidaatstelling” (Artikel 6, § 1, Kaderdecreet van de strategische adviesraden, 18 juli 2003).

4. MEER EVENWICHTIGE EN REPRESENTATIEVE VERTEGENWOORDIGING VAN DE VERSCHILLENDE STAKEHOLDERS IN DE RAAD VAN BESTUUR VAN IWT

De VRWI vraagt ook aandacht voor een meer evenwichtige en representatieve vertegenwoordiging van de verschillende stakeholders, i.e. de kennisinstellingen (associaties, strategische onderzoekscentra) en bedrijven, in de Raad van Bestuur van het IWT.

5. INNOVATIECENTRA ONDER IWT (ARTIKEL 13)

De VRWI begrijpt dat de innovatiecentra in de vijf Vlaamse provincies nood hebben aan continuïteit. Tegelijkertijd is de VRWI van mening dat de vijf innovatiecentra momenteel te weinig centrale aansturing kennen. Een meer aangewezen piste om zowel de continuïteit als de centrale aansturing te verzekeren, is de innovatiecentra juridisch en organisatorisch onder te brengen binnen het IWT en hun werking op te nemen via de beheersovereenkomst tussen de Vlaamse Regering en het IWT. Hierbij moet de mogelijkheid blijven bestaan voor de innovatiecentra om regionale accenten te leggen.

6. HERCULESFINANCIERING OOK TOEGANKELIJK VOOR NIET-GEÏNTEGREERDE ACADEMISCHE OPLEIDINGEN AAN HOGESCHOLEN (ARTIKEL 23 T.E.M. 44)

In het voorontwerp van decreet met betrekking tot de Herculesstichting werd het toepassingsgebied voor Herculesfinanciering verengd door ‘associaties’ te vervangen door ‘universiteiten’. Dit werd ingegeven door het feit dat de academische opleidingen aan de hogescholen vanaf dit academiejaar geïntegreerd zijn in de universiteiten. De Herculesstichting financiert immers infrastructuur voor strategisch basisonderzoek en fundamenteel onderzoek en het verrichten van dit soort onderzoek behoort niet tot de opdracht van de professionele bacheloropleidingen aan de hogescholen.

De VRWI wijst erop dat hierbij werd over het hoofd gezien dat de Herculesmiddelen wel toegankelijk moeten zijn voor de academische opleidingen die niet geïntegreerd werden in de universiteiten, met name de School of Arts en de Nautische Wetenschappen. De VRWI vraagt het voorontwerp van decreet in die zin aan te passen.

De VRWI stelt voor om Artikel 28 van het voorontwerp van decreet:

Art. 28. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 9 juli 2010 en 21 december 2012, wordt in dezelfde afdeling II een artikel 22/3 ingevoegd, dat luidt als volgt:

*“Art. 22/3. §1. Het bedrag dat jaarlijks beschikbaar is voor middelzware onderzoeksinfrastructuur, wordt verdeeld onder **de universiteiten** met een Herculesverdeelsleutel, die door de Vlaamse Regering per begrotingsjaar wordt vastgesteld en die afgeleid wordt van de verdeelsleutels die worden gehanteerd voor de verdeling van de overheidsmiddelen onder de Bijzondere Onderzoeksfondsen en de Industriële Onderzoeksfondsen.*

*§2. De Herculesstichting wijst **de middelen per universiteit** toe aan investeringsinitiatieven **nadat ze het advies heeft ingewonnen van het universiteitsbestuur**. De selectiecriteria hebben ten minste betrekking op:*

- 1° de wetenschappelijke kwaliteit en relevantie van het onderzoeksprogramma dat met de onderzoeksinfrastructuur uitgevoerd moet worden;*
- 2° het belang van de onderzoeksinfrastructuur voor het onderzoek binnen de wetenschappelijke discipline in kwestie;*
- 3° de betrouwbaarheid van het investeringsplan dat is opgemaakt voor de voorgenomen investering.”*

te vervangen door:

Art. 28. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 9 juli 2010 en 21 december 2012, wordt in dezelfde afdeling II een artikel 22/3 ingevoegd, dat luidt als volgt:

*“Art. 22/3. §1. Het bedrag dat jaarlijks beschikbaar is voor middelzware onderzoeksinfrastructuur, wordt verdeeld onder **de associaties** met een Herculesverdeelsleutel, die door de Vlaamse Regering per begrotingsjaar wordt vastgesteld en die afgeleid wordt van de verdeelsleutels die worden gehanteerd voor de verdeling van de overheidsmiddelen onder de Bijzondere Onderzoeksfondsen en de Industriële Onderzoeksfondsen.*

*§2. De Herculesstichting wijst **de per associatie toegewezen middelen na advies van het associatiebestuur** toe aan investeringsinitiatieven **die worden voorgesteld door onderzoekers die, ongeacht de aard van de tewerkstelling of de herkomst van de bezoldiging, in de schoot van de associatie werkzaam zijn:***

- 1° binnen de universiteit,*
- 2° aan een academische opleiding in de studiegebieden Audiovisuele en Beeldende Kunst, en Muziek en Podiumkunsten binnen een School of Arts, en/of*
- 3° binnen de Hogere Zeevaartschool, aan een academische opleiding in het studiegebied Nautische wetenschappen.*

De selectiecriteria hebben ten minste betrekking op:

- 1° de wetenschappelijke kwaliteit en relevantie van het onderzoeksprogramma dat met de onderzoeksinfrastructuur uitgevoerd moet worden;*
- 2° het belang van de onderzoeksinfrastructuur voor het onderzoek binnen de wetenschappelijke discipline in kwestie;*
- 3° de betrouwbaarheid van het investeringsplan dat is opgemaakt voor de voorgenomen investering."*

7. HERNEMEN DETACHERINGSREGELING IN EXPERTISECENTRUM ONDERZOEK EN ONTWIKKELINGSMONITORING (ARTIKEL 96 T.E.M. 108)

De VRWI pleit ervoor om de huidige decretale formulering met betrekking tot de erkenning van het Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring (ECCOM) (uit het aanvullingsdecreet van 19 maart 2004) te behouden en deze niet te wijzigen. In plaats van 'de Vlaamse Regering erkent' spreekt men in dit opzicht beter van 'de Vlaamse Regering is ertoe gemachtigd om over te gaan tot de erkenning van het ECCOM'. De VRWI stelt dan ook voor om deze formulering te hernemen.

De VRWI heeft ook vastgesteld dat de detacheringsregeling uit het aanvullingsdecreet van 19 maart 2004 is verdwenen in het voorontwerp van decreet. Dergelijke regeling is noodzakelijk om personeelsleden van andere universiteiten dan de KU Leuven op eenvoudige wijze in te zetten bij de werking van het ECCOM. De VRWI pleit er dan ook voor om deze detacheringsregeling in het nieuwe decreet te hernemen.

8. 'ANDERE INITIATIEVEN VAN STRATEGISCHE BELANG' (ARTIKEL 52 T.E.M. 63)

Met 'andere (dan de SOC's) initiatieven van strategisch belang' heeft de Vlaamse Regering tot doel om een nieuwe financieringsstructuur voor innovatie-instellingen in het W&I-decreet op te nemen; een soort van tussenstructuur tussen de bestaande strategische onderzoekscentra (SOC's) en de lichte structuren (LS). De doelstellingen van de nieuwe initiatieven zijn gelijklopend aan die van de SOC's, zij het dat deze nieuwe initiatieven qua schaalgrootte per definitie kleiner zouden zijn en/of blijven (o.a. minder kritische massa), wat zich vertaalt in lichtere vereisten voor het convenant en toezicht.

De VRWI verneemt dat hij op korte termijn zal geconsulteerd worden over de positionering van deze nieuwe 'initiatieven van strategisch belang' in het 'Beleidskader voor de steun aan grote kenniscentra ten behoeve van innovatie'. De VRWI vindt het onlogisch zich eerst

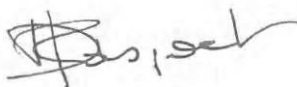
te moeten uitspreken over de decretale verankering van deze initiatieven en pas daarna over het nut ervan en de opportuniteiten die ze zouden bieden.

De VRWI erkent de nood aan voldoende 'spill over' en koppeling tussen toegepast onderzoek en strategisch basisonderzoek.

Er zijn vandaag lichte structuren (LS) die het toegepast onderzoek wensen te onderbouwen met strategisch basisonderzoek (SBO). Dit is vandaag slechts in beperkte mate en onder specifieke voorwaarden mogelijk. Voor deze LS die evolueren naar andere opdrachten en een ander einddoel, moeten aanpassingen gebeuren, zoals de VRWI reeds benadrukte in zijn Memorandum 2014-2019 (5 november 2013, p. 22).

Dit moet uiterst selectief en met strikte criteria gebeuren, en mag niet leiden tot een nieuwe tussenstructuur die het al zeer complexe Vlaamse W&I-landschap (zie Rapport Soete I en II) enkel nog complexer zou maken en zou leiden tot een verdere versnippering van middelen. Door decretale verankering dreigen nieuwe structuren immers vaste begrotingsposten te worden, die slechts moeilijk bijgestuurd en/of opgeheven kunnen worden.

De aanpassingen moeten toelaten dat deze LS de mogelijkheid hebben om SBO-projecten in hun portfolio op te nemen, zoals dat op heden trouwens voor enkele LS reeds het geval is. Daarbij is het belangrijk dat het strategisch basisonderzoek wordt uitgevoerd bij de kennisinstelling/en die de meeste expertise heeft/hebben.

Danielle Raspoet
Secretaris

Dirk Boogmans
Voorzitter

VLAAMSE RAAD
VOOR WETENSCHAP
EN INNOVATIE

FLEMISH COUNCIL
FOR SCIENCE
AND INNOVATION

KOLONIËNSTRAAT 56
B-1000 BRUSSEL
WWW.VRWI.BE

T +32 2 212 94 10
F +32 2 212 94 11
INFO@VRWI.BE

D. BOOGMANS | VOORZITTER
D. RASPOET | SECRETARIS

